

BOEKAANKONDIGING.

De strijd tegen het tandbederf en de schooltandverzorging
door A. L. J. C. van Hasselt, Tandarts D. D. S.

Met een afzonderlijk hoofdstuk, bevattende statistische cijfers en graphische voorstellingen betreffende het vóórkomen van tandbederf bij kinderen en volwassenen in de gemeente 's Gravenhage, samengesteld door: G. H. Bisseling, Tandarts D. D. S., J. C. G. v. d. Gracht, Tandarts en F. J. Ninck Blok, Tandarts.

Uitgegeven door de Haagsche Tandheelkundige Vereniging. (Jaartal in het Voorwoord).

Het bespreken van deze brochure in ons vaktijdschrift zou eigenlijk gezegd heelemaal overbodig moeten zijn. De daarin behandelde kwestie is n.l. van zoo groot belang, en de oplossing van de daarin aangeroerde vraagstukken is zoozeer een eisch van den tijd, dat men met redelijkheid zou mogen verwachten, dat niet slechts diegenen onder ons, die zich ook voor de ethische zijde van ons beroep interesseeren, maar ieder vakbroeder zonder onderscheid, die door zijn werk kijk heeft gekregen op de waarlijk ontstellende toestanden, die beschreven worden, volkomen vertrouwd zou zijn met alle gegevens, die ons daar in die enkele bladzijden verstrekt worden. Immers in deze 40 pagina's wordt ons wel de quintessense gegeven van de voornaamste feiten, die voor de studie van het vraagstuk der schooltandverzorging van belang zijn. Het boekje uitvoerig te bespreken is door den beknopten vorm, waarin de gegevens vervat

zijn niet zoo heel gemakkelijk. Het zou natuurlijk verre-
weg het gemakkelijkst en het eenvoudigst zijn wanneer ik
maar zeide, dat ik alles wat de schrijver beweerde volledig
kon onderschrijven. Daarmede zou ik dan echter wel op
een heel summiere wijze aan het verzoek der redactie heb-
ben voldaan.

Ga ik dan op het boekje nader in, dan moet ik in de eerste
plaats beginnen met mijn waardeering uit te spreken voor
de korte bondige wijze, waarop ons duidelijk en zonder
eenigen onnoodigen omhaal werkelijk datgene gegeven wordt,
wat voor ons bij het beoordeelen der besproken kwestie
het meest noodzakelijk en wetenswaardig is. Bijzondere
erkenning verdient het omvangrijke werk van de H.H.
Bisseling, v. d. Gracht en Ninck Blok, allen
tandarts te den Haag, die naar ik meen voor het eerst den
omvang vaststelden van het tandbederf in een Nederland-
sche stad. (den Haag). Zij onderzochten zoowel school-
kinderen als volwassenen en de resultaten van hun nauw-
keurig en omvangrijk onderzoek worden duidelijk en uit-
voerig besproken. Daarmede wordt een heel, heel klein
stukje van den achterstand, die wij nog steeds bij het bui-
tenland hadden in te halen te niet gedaan. Achterstand
inderdaad, want is het niet bedroevend wanneer wij zien
hoe ver het buitenland, met name Duitschland, Zweden,
Denemarken, Amerika, Rusland, Engeland, Spanje, reeds
in zake de schooltandverzorging gevorderd is om dan te
moeten constateeren, dat in ons dierbare landje zelfs de
allereerste stappen nog moeten worden gedaan. De Haagsche
Tandheelkundige Vereeniging voor haar initiatief dus alle lof.

Inderdaad er komt ook ten onzent wel eenige gisting,
en het schijnt niet geheel onmogelijk, dat wij er ook eens
toe zullen komen, zij het ook schoorvoetend, die maat-
regelen te gaan overwegen, waarvan in het buitenland de
noodzakelijkheid al sinds zoovele jaren werd ingezien en
waarvan de uitvoering daar al reeds tot een zoo groote mate
van voortreffelijkheid werd opgevoerd.

Wij kwamen nog niet zoo heel veel verder dan tot het beleggen van vergaderingen als die der Amsterd. Tand. Vereen. in Nov. waarvan het resultaat in géén verhouding stond tot de verwachtingen waartoe de oproep aanleiding had gegeven.

Tot het opwekken van meerdere actie in deze kan het geschriftje van collega Van Hasselt inderdaad een krachtige aansporing zijn. De wetenschap, dat het met de meeste monden die wij onder oogen krijgen treurig gesteld is, is van zoo algemeene bekendheid en is zoozeer een dagelijksche ervaring, dat slechts in heel enkele gevallen daarvan nog voldoende stimulans uitgaat om ons tot een bepaalde actie te kunnen bewegen. Wanneer ons echter op deze wijze nog eens duidelijk onder het oog wordt gebracht hoe groot inderdaad het aantal menschen is, dat door onvoldoende verzorging van mond en tanden rondloopen met een gebit, dat als het ware een voortdurende openlijke aanklacht is; menschen uit ons eigen land, uit onze eigen omgeving, menschen, die wij als het ware persoonlijk kennen, dan kan het niet anders of van een dergelijke bespreking moet een groote kracht ten goede uitgaan.

En mocht iemand er genoegen in hebben met een tegenstander te polemiseeren, het citaat, aangehaald van Dr. Osler, waaruit blijkt, dat volgens hem door tandziekten meer physieken achteruitgang wordt veroorzaakt dan door alcohol, lijkt mij een gelukkig argument. Het alcoholvraagstuk toch is zoo algemeen bekend en zoo uitvoerig besproken en toegelicht, dat mij dit „aanleunende” argument inderdaad heel gelukkig en krachtig toeschijnt. Het is niet de geringste verdienste van een dergelijke borchure, dat zij dergelijke citaten-wapens op deze wijze binnen ieders bereik brengt. Niet ieder heeft gelegenheid ze uit te zoeken en op te vischen en waar wij gelegenheid hebben onze denkbeelden te verdedigen en te propageeren komen ze werkelijk vaak goed van pas. Het is nu eenmaal niet anders, alle verbete-

ringen schijnen slechts na veel tegenstand te kunnen worden ingevoerd.

Voor hen, die zich voordien reeds met deze zaak bezig hielden bevat de brochure weinig, dat al niet grotendeels bekend was. Al waren wij misschien niet op de hoogte van de cijfers, die een Nederlandsche stad zou opleveren, er was geen reden te veronderstellen, dat die aanmerkelijk zouden afwijken van het gemiddelde, dat wij uit andere statistieken al reeds kenden. De respectieve voor- en nadeelen der aangegeven systemen, die in het buitenland gevolgd worden kunnen hier gevoegelijk buiten bespreking blijven. Daarvoor zijn niet voldoende gegevens aanwezig en ik zou mij ook niet gaarne competent daartoe verklaren. Ik heb er niets in gevonden, waar ik het niet mede eens kon zijn, al zou ik misschien eenigszins huiverig zijn zoo grif collega van H a s s e l t's woorden te onderschrijven waar hij op pag. 25 zegt: „tandheelkundig is dit, n.l. het genezen der zieke „monden, heel goed mogelijk. De wijze van ontstaan en „voortwoekering van de tandziekten zijn tegenwoordig „voldoende bekend, zoodat we in staat zijn door een reeks „eenvoudige maatregelen de bestaande defecten te her- „stellen en *uitbreiding dier ziekten te voorkomen*” (ik cursiveer) Dat is m.i. wel wat heel veel beweerd.

Ieder volge echter het geschriftje maar voor zich zelf. Ik heb met genoegen gezien, dat er aan het begeleiden der te behandelen kinderen zooveel aandacht werd gewijd; dit lijkt mij een voornaam ding, dat allicht over het hoofd wordt gezien. Verder is het mij opgevallen dat: pag 36 „het „tandbederf in het blijvend gebit bij jongens en meisjes „vrijwel gelijk is en dat er opvallend weinig verschil in „tandbederf is bij de kinderen der burger- te en ze klasse „scholen, dat derhalve tot dien leeftijd (13 jaar) de maat- „schappelijke toestand der ouders niets afdoet aan het „meer of minder voorkomen van caries bij hunne kinderen.”

Ik heb op het geheele boekje, waarvan ook druk en uitvoering even goed zijn, eigenlijk maar een bepaalde aan-

merking. De drie platen achterin, die moeten dienen om de verwoestingen door caries aangericht resp. in den mond van vrouwelijke patiënten van 13 jaar, van een vrouwel. particuliere patiënt van 25 à 40 jaar en van een vrouwel. polikliniek patiënt van denzelfden leeftijd, aan te toonen, zijn werkelijk *affreus*. De schematische voorstelling is duidelijk, goed gevonden en doeltreffend. Zij geeft werkelijk met een oogopslag een goed denkbeeld van de aangerichte verwoestingen beter dan cijfers dat kunnen doen. De teekeningen daaromheen zijn, ook op zichzelf, maar zeer zeer matig, maar de combinatie van die twee is werkelijk verschrikkelijk onartistiek en leelijk. Het heeft eenigen tijd geduurd voor ik goed begrepen had, waardoor mij die voorstellingen zoo hinderden, tot ik eindelijk inzag, dat dit alleen lag aan de zeer onlogische combinatie van een vlakke schematische voorstelling van statistische gegevens, met een plastisch opgevatte teekening. Die twee vermengen zich als olie en water. De teekeningen van de vrouwenkoppen dienen ook eigenlijk nergens toe. Zij verduidelijken in geen deele de bedoeling van het gegevene, waarvan de voorstelling op zich zelf al volkomen helder en duidelijk was en zij zijn m.i. dus volkomen onlogisch en overbodig.

V. D. BROEK.

Tandheelkundig Jaarboekje, uitgegeven door de Nederlandsche Maatschappij tot Bevordering der Tandheelkunst; onder redactie van **Lourens Bosch**; **A. L. J. C. van Hasselt** en **F. J. Ninck Blok**. Eerste Jaargang, 1917.

Een recensie, in eigenlijken zin, van een door de *Mij. t. B. d. T.* uitgegeven werkje ware in het orgaan dier Maatschappij allicht niet op hare plaats. Wij willen evenwel niet nalaten de verschijning van het jaarboekje hier aan te kondigen.

Hulde aan de drie collega's, die zoo vlug, vlot en flink zich van hunne taak kweten. Op de laatste jaarvergadering heeft iemand aanmerking gemaakt op de gebrekkige voorbereiding van het voorstel tot het uitgeven van een dergelijk werkje. Klaarblijkelijk ten onrechte. Deze menschen hebben geen voorbereiding noodig!

Zeker, er *zijn* nog enkele drukfoutjes blijven staan; wij zullen de laatsten zijn hiervan der redactie een verwijt te maken. Bij een volgende jaargang verdwijnen ze als vanzelf.

En wat dan ook moet verdwijnen collega's, is een aanzienlijk deel van de honderd en drie en vijftig platte streepjes, die aangeven dat er nog idem zooveel tandheekkundigen géén lid zijn van de Maatschappij. Natuurlijk is dit niet Uw werk, maar we zijn ook voor deze indicator U dankbaar.

B. R. B.